

Andreas in c. fin. de Adult. & ibi Ancharanus n. 3. quia liquidum cum illiquido non compensatur, l. fin. C. de Compensat. Et hæc satis sunt certa.

86 Major difficultas est, an compensetur adulterium, si postquam nocens fuit factio etiam per sententiam Divortio dimissum, postea etiam ipse antea innocens adulterium committat. Id enim negant D. Thomas in 4. dist. 35. q. 1. ubi a. 6. Sanchez lib. 10. Disp. 10. n. 30. Abbas in c. fin. de Adult. n. 5. & in c. Ex litteris. h. i. n. 11. ac plures alii à Sanchez citati: quorum fundamentum potissimum est. Tum; quia quod semel bene iudicatum, non amplius revocandum, can. Quod bene. cau. 6. q. 4. Tum quia sententia jam abiit in rem iudicatam, ut supponitur.

87 Verum probabilior, & verior videtur sententia affirmativa, quam docet, & fuscè probat Glossa in c. fin. de Adult. v. Fornicationis. Doctor Seraphicus in 4. dist. 35. ar. 1. q. 5. in corpore, ubi: Aut nocens nocentem petit, ut mulier, quæ prius est fornicata, repetit virum, qui est post Divortium fornicatus, & sic restituendus est maritus uxori invitus. Pontius lib. 9. cap. 20. nu. 6. Covarruvias p. 2. de Sponsal. cap. 7. §. 6. n. 5. Baboia in c. fin. de Adult. n. 4. Fagnanus in c. Ex litteris. h. i. n. 9. Navarrus h. i. n. 2. & 3. Engel h. i. n. 17. & plures alii, docentes, per adulterium post sententiam Divortii, etiam in rem iudicatam progressam, in utroque foro compensari, prius adulterium ita, ut etiam si occultum sit, talis postea delinquens in foro conscientie teneatur conjugem prius dimissum iterum recipere: Dimisso autem in foro externo competat actio, ut iterum recipiatur, si adulterium notorium est, aut probari potest, arg. c. Ex litteris. h. i. ubi Divortio per sententiam ex causa adulterii facta, jubetur innocens iterum redire ad conjugem, ex eo, quia post factum Divortium cum alia nuptias, & rem carnalem habuit, consequenter adulteratus est. Concordat Summarium dicti, c. Ex litteris. h. i. ubi: Matrimonium separatur propter adulterium mulieris, & si quis postea fornicetur, reintegratur.

88 Ratio est; quia licet innocens per sententiam Divortii solvatur ab obligatione reddendi debitum nocenti, aut eidem cohabitandi, tamen non liberatur ab obligatione servandi adhuc fidem conjugalem, & abstinendi à carnis unioné habenda cum alia carne; consequenter si adulteratur, & carnem in aliam dividit, fidem frangit, & injuriam dimisso conjugii facit, delictumque consimile committit, sicque illud Juris procedit, quod paria delicta compensatione deservant, c. fin. de Adult.

Nec obstant fundamenta contraria n. 86. allata; quia per hanc compensationem minimè retractatur, nec læditur prior sententia, sed potius ex nova causa, delicto nempe, datur nova actio, & competens poena delinquentis.

89 Queritur II. An innocens adulterium repellere, vel ab eo recedere possit propria autoritate? Resp. I. Si adulterium notorium est, v. g. quia maritus aliam imprægnavit idque in iudicio probatum, vel ab eodem confessum sit, aut si uxor absente, vel impotente viro ab alio imprægnata est, in utroque foro est licitum propria autoritate Divortium facere. Sanchez lib. 10. Disp. 12. n. 12. & 25. Barboia in c. Ex parte. de Sponsal. de Matrim. n. 6. & ibi Abbas in fine, item in Gaudemus. n. 5. & in c. Deilla. n. 2. h. t. Covarruvias de Sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 11. Joan. Andreas in c. fin. de Adult. n. 5. & ibi Ancharanus n. 6. cum Glossa communiter recepta ibid. v. Fornicationis, arg. c. Significasti. 4. h. t. ubi: Si notorium est, mulierem ipsam commisisse adulterium, ad eam recipiendam vir (qui propria autoritate eam prius repulerat) cogi non

debet. & c. Ex parte de Spons. & Matrim. ibi: Neminè licet uxorem suam sine manifesta causa fornicationis dimittere, ergo à sensu contrario existente fornicatione manifestâ, aut notoriâ licet. Concordant c. penult. de Adult. & textus n. 72. allegati, in quibus etiam præcipi videtur, uxorem notoriè adulteram dimittere; ergo multò magis licebit.

Dices, c. Porrò 3. h. t. ubi statuitur, quod ob consanguinitatem etiam notoriam, propria autoritate non liceat dimittere conjugem; ergo neque ob notorium adulterium. Resp. negando consequentiam, & paritatem: disparitas est; quia, si conjux ob parentelam dimittitur, totaliter dimittitur etiam quoad vinculum: ob adulterium verò tantum dimittitur quoad Thorum & cohabitationem, vinculo manente; consequenter mirum non est, quòd Jura in illo majorem requirant cautelam, quam in illo.

Resp. II. Si adulterium unius alteri physicè vel saltem moraliter certò constat, putà, quia adulterantemprehendit, aut quia habet præsumptiones violentas, v. g. quia nudum cum nuda in eodem reperit lecto, c. 12. de Præsumpt. id tamen probare non potest, tunc in foro conscientie non tantum debitum negare, sed etiam divertere, ac Religionem ingredi potest, si scandalum abest; secus in foro externo, Sanchez lib. 10. Disp. 12. n. 31. Abbas in c. fin. de Adult. n. 6. Bolco Disp. 12. sect. 16. Concl. 3. Navarrus in Summa, cap. 22. n. 23. & alii communiter. Probatu ex illo Math. 5. ubi Christus absolute non distinguens inter publicum, vel occultum, dixit, licere propter fornicationem dimittere uxorem, & can. Dixit Dominus. 2. cau. 32. q. 1. ubi: Ubicumque est igitur fornicatio, vel fornicationis suspicio, liberè uxorem dimittere: ubi dictio liberè indicat, nullam requiri sententiam. Ratio est; quia in foro conscientie frangenti fidem, fidem recipere debet. Nec requiritur in hoc foro probatio, sed sola sufficit veritas Deo, & agenti nota.

In foro externo tamen taliter discedens, vel repellens conjugem, redire, & suscipere eundem omninò compelleretur, & merito, ne detur ansa sub prætextu occulti sibi notii adulterii conjugem pro libitu dimittere: unde dictum est, secus in foro externo.

Et quamvis taliter propria autoritate discedens, per se non teneretur obedire Ecclesiæ præcepto ad redeundum compellenti, utpote fundato in falsa præsumptione, quæ credit veritati, maxime in foro conscientie, arg. L. Imperatores. ff. de Probat. tenetur nihilominus obedire eidem per accidens ad evitandum scandalum, quod aliàs ex publica inobedientia sequeretur, ut bene advertit Sanchez lib. 10. Disp. 12. n. 34. ubi etiam addit, quòd, etsi in tali casu discedens obedire teneretur Ecclesiæ præcipienti, ut conjugem iterum recipiat, eique cohabitare, eumque alacriter obedire tamen non teneretur præcipienti, ut reddat debitum, cum ex negotio debiti, utpote in occulto fieri soliti non sequeretur scandalum, prout sequeretur ex inobedientia prioris; hinc dictum est in conclusione, scandalum abest.

Resp. III. Si adulterium unius nec notorium, nec alteri physicè vel moraliter certò notum est, sed tantum probabilis suspicio, aut dubium de illo existit, innocens nec in foro externo, nec interno divertere, aut debitum negare potest, Sanchez lib. 10. Disp. 12. n. 39. & segg. eoque teste omnes, arg. can. Multi. cau. 2. q. 1. & can. Oves. cau. 6. q. 1. ubi: Omnis suspicio potius repellenda est, quam apprehenda vel recipienda. Ratio patet; quia, cum conjux, de quo est suspicio, sit in possessione juris Matrim.

Matrimonialis, non potest illo privari ob dubium, aut suspensionem; nam in dubio melior est conditio possidentis, arg. c. In pari. de Reg. Jur. in 6.

95 Nec obstat can. dixit Dominus 2. cau. 32. q. 1. ubi absolute dicitur, ob suspensionem fornicationis liberè posse dimittere uxorem. Resp. enim cum Glossa ibid. v. suspicio, & communi Interpretum, ubi per suspensionem intelligi violentam, quæ in foro externo sufficeret ad condemnandum, arg. c. litteris 12. de Præsumpt.

Datur enim triplex suspicio seu præsumptio, temeraria nempe, probabilis, & violenta, juxta dicta lib. 11. Tit. XXIII. de Præsumpt. n. 28. ex quibus cum una sola violenta sufficiat ad condemnandum in foro externo, arg. cit. c. 12. de Præsumpt. sola quoque sufficit in foro conscientie ad discedendum propria autoritate.

Ex quibus autem desumatur suspicio, vel præsumptio violenta de adulterio conjugis, latè, & practice tradit Sanchez lib. 10. Disp. 12. à n. 47. & Doctores communiter in c. 12. de Præsumptionib.

96 Queritur III. An, & quando innocens possit, vel teneatur iterum recipere conjugem ob adulterium dimissum? Item, an iterum? & quando possit revocare nocentem? Resp. I. Innocenti semper licet iterum recipere conjugem adulterii causâ dimissum. Omnes, textu raro can. Quod autem 7. cau. 32. q. 1. cum Concordant.

97 Resp. II. Divortium Matrimonii ex causa adulterii factum pro favore innocentis est perpetuum, ita, ut per se loquendo etiam poenitentem ac resipiscentem adulterum non amplius teneatur recipere. S. Bonaventura in 4. dist. 35. a. 1. q. 5. & ibi D. Thomas q. un. a. 6. ad 2. Pontius lib. 9. cap. 19. n. 6. dicens, esse uno sensu receptam sententiam, Bolco Disp. 12. sect. 16. Concl. 7. dicens, Conclusionem esse certam, cum communissima aliorum, arg. c. Dixit Dominus. 2. cau. 32. q. 1. & can. Admonere. 8. cau. 33. q. 2. ubi: Nam si verum (quod absti) fuisset, sicut ille adulter meritum est, post septem annos poenitentia peractâ, dimittere eum per approbatam causam potuisset, si voluisset, cum Concordat. Ratio est; quia etsi per poenitentiam tollatur culpa apud Deum, non tamen tollitur injuria facta homini, nec restat poena. Nam per poenitentiam non desinit quis esse nocens, ut bene advertit Glossa in cit. can. Admonere. v. Poenitentia. arg. l. Quis sit fugitivus ff. de Edict. eticè.

98 Confirmatur. Potest innocens conjugem adulterum accusare in ordine ad Divortium; postquam multis jam annis egit poenitentiam de commisso crimine, textu raro cit. can. Admonere; ergo multò magis potest ipsum etiam poenitentem non recipere, nam turpissimum est, quam non admittitur hospes.

99 Resp. III. Quamvis per se loquendo, Matrimonii Divortium ex causa adulterii sit perpetuum, juxta dicta num. 97. dantur nihilominus casus, in quibus innocens nocentem ex adulterio rejectum iterum recipere tenetur. Patet inductione. Sic enim I. tenetur, quando ipsemet post factum Divortium committit adulterium etiam occultum, juxta dicta num. 86. II. Si factio Divortio injuriam expressè, vel tacite condonavit, juxta dicta a. n. 71. III. Si factio Divortio cognoscit ex falsa præsumptione latam esse sententiam, & injuriam fidem parti dimisse. Pontius lib. 9. cap. 20. n. 2. IV. Si patitur periculum incontinentie, Pontius loc. cit. n. 1. cum communi & certa. Ratio patet; quia, cum vinculum Matrimonii non solvatur, consequenter innocens pro remedio incontinentie alium conjugem vivente dimisso accipere nequeat, hunc recipere iterum tenetur, si aliter incontinentie periculum vitare nequit.

Resp. IV. Innocens factio etiam ob adulterium non per sententiam Divortii, semper & pro libitu potest iterum revocare conjugem dimissum, teneturque hic eidem parere, ac redire, si status utriusque adhuc est integer, & nullus eorum Religionem intravit, Sanchez lib. 10. Disp. 10. n. 3. Bolco Disp. 10. sect. 16. Concl. 10. Pontius lib. 9. cap. 19. n. 1. Abbas in c. Ex litteris. 4. h. t. in fine. & ibi Joan. Andreas n. 10. Ancharanus n. 10. D. Bonaventura in 4. dist. 35. a. un. q. 5. & ibi D. Thomas q. un. a. 3. ad 6. Sylvester v. Confortium q. 10. cum Glossa communiter receptâ in cit. c. Ex litteris. h. t. v. Redire. contra Navarrum h. t. Concl. 4. n. 1. Ratio est: Tum quia, ut bene observat Abbas loc. cit. Divortium in favorem innocentis inflatum est, consequenter non debet in ejus odium, aut præjudicium retorqueri, arg. c. Quod ob gratiam. De Reg. Jur. in 6. ubi: Quod ob gratiam alicujus concessum, non est in ejus dispendium retorquendum. Retorqueretur autem, si etiam innocens privaretur Jure in corpus nocentis. Tum quia nemo debet ex suo delicto commodum reportare, c. Itaque ff. de Furtis. Nec debet poena, qualis est Divortium, immunitatem præstare delinquenti, l. Relegatorum. 7. §. fin. ff. de Interdit. & Releg. ibi: Neque enim immunitatem poena tribuere debet. Accedit, quòd aliàs præberetur conjugibus ansa delinquendi, ut separantur, prout bene advertit Glossa cit. arg. c. Ex parte. de Constatu.

Dices, Sententiæ semel lata standam est, doctores à Superiore retractetur, arg. can. Quod bene. cau. 6. q. 4. ergo. Confirmatur, innocens acquiescens sententiæ videtur cedere juri suo; ergo. Resp. ad primam Ant. non violari sententiam ex hoc, quòd innocens revocet nocentem; quia per sententiam tantum nocens privatus est jure Matrimoniali in innocentem, non autem innocens jure suo in nocentem. Ad secundam Resp. negando Ant. quòd innocens cessavit juri suo, cum acquiescat sententiæ tantum in sui favorem.

910 Queritur IV. An factio ex causa adulterii Divortio, conjuges possint intrare Religionem? Resp. Ad hoc quaesitum patere ex dictis Lib. III. Tit. XXXII. de Convers. Constat.

911 Queritur V. Apud quem conjugum, & cujus expensis factio Divortio educari debeant liberi? Resp. Factio Divortio ex quacunque culpa, sive adulterii sive levitatis &c. proles tam matriculæ quam famellæ educandæ sunt apud conjugem innocentem, & quidem expensis patris, si causam Divortii dedit: si verò mater causam Divortio dedit, & locuples sit, ejusdem expensis apud patrem; nisi forsitan hic ad educandum minus idoneus sit, Sanchez lib. 10. Disp. 20. n. 2. Gutierrez Can. 41. lib. 1. cap. 24. n. 19. Sylvester v. Filiis. n. 24. Pirhing h. t. n. 91. Layman lib. 1. tract. 10. p. 3. cap. 7. n. 19. Casiro Palao de Sponsal. Disp. 3. pun. 6. §. 10. n. 4. & alii apud Sanchez, textu expresso Auth. Si pater. C. Divortio factio, ubi: Si pater causam Divortii præstiterit, apud matrem ad secundas nuptias non venientem liberi nutrantur patris expensis; nisi pater minus idoneus sit: tunc enim apud matrem locupletem nutrantur. Concordat Novella 117. cap. 7. ex qua præfata Authentica, Si pater, desumpta est.

912 Non desunt, qui in citata Authentica, Si pater, impugnant verba matris locupletis expensis, eò quòd hæc verba non reperiuntur in citata Novella 117. cap. 7. (ex qua desumpta est) sed tantum per Invenum Doctorem privatum addita sit; adeòque volunt, controversum adhuc esse, an matris locupletis expensis educari debeant proles, si illa causam Divortii dedit. Verum hanc impugnationem non

non attendunt DD. num. preced. citati, eod quod, etsi Irnerius illa verba addiderit, merito, & Juri conformiter id fecerit; cum vir & uxor, pater & mater sint correlativa, consequenter, quia in Novell. 117. cap. 7. constitutum est, ut patre dante causam Divortii, proles educantur expensis ejusdem; correlatio requirit, ut causam Divortii dante matre, hujus saltem locupletis expensis educantur.

105 Limitatur tamen per Doctores n. 103. citatos Conclusio I. Si innocens sit infidelis; tunc enim apud matrem dantem Divortii causam educandae erunt proles, c. fin. de Convers. Infidel. II. Si patre dante causam Divortii mater postea transit ad secundas nuptias, proles educandae eidem non relinquantur cit. Auth. Si pater. C. Divortio facto, & Novell. 117. cap. 7. ibi: Apud matrem ad secundas nuptias non venientem. III. Si nocente existente matre, pater ad educandam minde idoneus sit, textu claro in cit. Authent. & N. null.

106 De amissione Dotis, & aliorum tanquam effectu Divortii, dicitur Tit. seq.

TITULUS XX.

De Donationibus inter virum, & uxorem: & de Dote post Divortium restituenda.

1 Ratio continuationis: Judex Ecclesiasticus incidenter cognoscit de causa Dotis.

Causam, sententiamque Divortii, plerumque comitatur lis, & questio de restituenda Dote, vel donatis propter nuptias. Hinc precedentem Titulum ordinat sequitur praesens. Et quamvis haec materia principaliter pertineat ad Civiles, qui de ea ex professio tractant ff. h. t. Nihilominus, quia de eadem materia per modum causae incidentis, & questionis accessoriae judicare potest, & debet Judex Ecclesiasticus textu claro. De prudentia. 3. h. t. ibi: Vos, qui de Matrimonio principaliter cognovistis, & de Dote (quae est causa incidens) accessorie cognoscere valuistis, & sententialiter, desinite. De eadem etiam Canonistis notitia necessaria est.

§. I.

De Donationibus inter virum, & uxorem.

SUMMARIUM.

- 1 Donatio inter virum, & uxorem quid?
- 2 Gravis facta est invalida.
- 3 Non item remuneratoria.
- 4 Nec illa, ex qua donans non sit pauperior.
- 5 Ex qua Donatione censetur donans fieri pauperior.
- 6 Et ex qua non?
- 7 Valet etiam Donatio, ex qua donatarius conjux non sit locupletior.
- 8 Donatio inter virum, & uxorem invalida habet aliquos saltem effectus; & quos?
- 9 Donatio inter conjuges in pluribus casibus valet.
- 10 Praesertim inter Principes personas.
- 11 Enumerantur alii casus, in quibus valet donatio inter virum, & uxorem, usque ad n. 19.
- 12 Donatio inter conjuges invalida confirmatur morte donantis.
- 13 Moriente autem donatario ante donantem evanescit.

- 21 Non confirmatur Donatio morte donantis, si hic eam in vivos expressè vel tacite revocavit. Quomodo censetur tacite revocari? Ibid. & duobus num. seqq.
- 22 In dubio non censetur revocata donatio.
- 23 Potest etiam ipsa revocatio iterum revocari.
- 24 Donatio a marito uxori invalidè facta, confirmatur etiam morte civili mariti.
- 25 Non item facta ab uxore marito.
- 26 Si maritus sit servus hominis, non confirmatur Donatio: bene autem si sit servus pauperis.
- 27 Stante morte civili potest maritus revocare Donationem.
- 28 Excepta morte civili per professionem Regulae S. Francisci.
- 29 Secus est de Professione alterius Religionis.
- 30 Donatio 500 solidos excedens, morte non confirmatur, nisi prius fuerit Judici insinuata.
- 31 Donatio confirmata juramento de non revocando valet.

Quaeritur I. Quid ad praesens sit donatio inter virum, & uxorem? quid juris de ea, praesertim an valeat, vel saltem aliquem effectum habeat? Resp. I. Est illa, quae vir uxori, aut haec illi gratis, & ex mera liberalitate aliquid durante Matrimonio donat. Ita in re communis, arg. tot. h. t. & C. ff. eod.

Resp. II. Regulariter, ac de Jure communi loquendo, omnis donatio inter virum & uxorem gratis, meraque ex liberalitate facta, invalida est, & ad nutum donantis revocari potest, si ex illa donans sit pauperior, & donatarius locupletior. Unanimis & certa, ob clara jura c. fin. h. t. ibi. Donatio, quae consistit Matrimonio inter conjuges dicitur esse facta, ex qua alter locupletior, & alter pauperior efficiatur, firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur: quae tamen penitus evanescit, si revocetur ab eo tacite vel expresse, vel qui donatum accepit, prius debitum naturae absolvat. & l. r. ff. h. t. ibi: Moribus apud nos receptum est, ne inter virum & uxorem donationes valeant. Ratio subiungitur illis verbis: hoc autem receptum est, ne mutuo amore invicem spoliantur, donationibus non temperantes, sed prosalva erga se facilitate &c.

Dicitur autem notanter primo, gratis & ex mera liberalitate facta, quia si sit remuneracionis causa, ob praeserta obsequia alias ordinariè inddebita, & quae ab aliis ejusdem conditionis conjugibus, in similibus circumstantiis communiter fieri non solent, omnino valida est, & subsistit, prout cum communi bene docet Sanchez lib. 6. disp. 6. n. 11. Menoch. de Arbitrar. judic. casu 132. n. 4. Abb. in c. fin. h. t. n. 7. & alii. Ratio est; quia donatio remuneratoria proprie donatio non est juxta dicta lib. III. Tit. XXIV. n. 3. v. g. l. 1. & 27. ff. de donat. Accedit, quod per tales donationes remuneratorias excitentur, & stimulentur conjuges ad obsequia etiam extraordinaria mutuo sibi invicem praestanda; ob quae sane expeditis omnino videtur, ut tales donationes remuneratoriae valeant.

Dicitur secundo, ex qua donans sit pauperior, & donatarius locupletior; unum enim horum si deficit, donatio subsistit, arg. cit. c. fin. h. t. & l. sed & si ff. h. t. ibi: N. m. jus constitutum ad eas donationes pertinet, ex quibus & locupletior mulier, & pauperior maritus in suis velut sit. Concordat l. cum his. 34. §. 9. l. si cum 50. §. 1. ff. eod. Censetur autem pauperior fieri donans, si ejus substantia actu habita diminuitur, rem item, si conjux in gratiam alterius non acceptat, quod acquirere potest, repudiando v. g. haereditatem, aut legatum, ut alter conjux subsistens succedat, textu

- 6 textu expresso l. si sponsus. §. 5. §. 13. & 14. ff. h. t.
- 7 Consetur in super donans fieri pauperior, si alteri remittat debitum, vel etiam donando remittat pretium pro re, quam donans conjux alteri vendidit, cit. l. Sponsus §. 5. ff. h. t. Item, si donatio fiat ante Matrimonium cum conditione, ut contracto Matrimonio primùm habeat effectum, l. cum hic. 32. §. 22. ff. h. t. quia idem est, aliquid fieri tempore inhabili, & in tempore inhabile conferri, l. in tempus. ff. de hered. insti. Censetur item pauperior fieri, & consequenter donatio invalida esse, etsi fiat per tertium, dum maritus v. g. dat Titio, ut donet uxori, textu expresso cit. l. si sponsus. §. 5. §. 2. ff. h. t.
- 8 Econtra pauperior non fit maritus, si uxori quid donat, ut comptior, & ornator incedat; eod quod sua potius, quam uxoris causa dedisse censetur, l. si ut certò. §. 5. interduum. ff. commodati. Item pauperior fieri non censetur uxor, si donationem faciat viro ad consequendam dignitatem l. Nuper. 42. ff. h. t. talis enim donatio in commodum ipsius uxoris redundat; hoc ipso, quod ex dignitate viri, eidem etiam honor accedat, feminis enim dignitatem clarissimam marito tribuunt, l. Fomina. §. ff. de Senator. Pariter pauperior donando fieri non censetur, si conjux alteri rem alienam donet, l. sed & si. 25. ff. h. t. quod fieri posse constat ex dictis Lib. III. Tit. XXIV. n. 20.
- 9 Porro, etiam si donans conjux pauperior fiat donando; si tamen exinde locupletior non fiat donatarius, valet donatio juxta communem & certam, textu expresso cit. c. fin. h. t. l. sed & si 25. ff. h. t. & l. si sponsus. §. 5. §. 16. ff. eod. ibi: Ubicumque igitur non diminuit de facultatibus suis, qui donavit, valet: vel etiam si diminuat, locupletior tamen non fit, qui accepit, donatio valet. Hinc valet, si maritus uxori servum donet, ut manumittatur, textu expresso l. quod autem 7. §. fin. ff. h. t. Item valet, quod seputura causa aut ad faciendam elemosynam, aut emendam rem familiarem donatur, cit. l. si sponsus. §. 5. §. 8. ff. h. t. & l. 7. §. si maritus. ff. eod. & l. sed si vir. 31. §. 9. & 10. ff. eod. plures hujusmodi casus, in quibus ex donatione unius locupletior non fit alter conjux, & consequenter donatio subsistit, vide in toto Tit. ff. h. t. Rubr.
- 10 Resp. III. quavis donatio simplex, seu gratis & ex mera liberalitate, facta inter virum & uxorem fit invalida juxta dicta; tamen non caret omni effectu. Communis, & patet: tum quia morte donantis confirmatur, juxta dicenda, arg. c. fin. h. t. Tum quia transit in donatarium saltem possessio, utpote quae facti est, arg. l. 1. §. 4. de Acquirend. & de admittend. possess. Tum etiam, quia donatarius seipsum acquirat fructus, quos sua industria ex re donata accepit, l. de fructibus 17. ff. h. t.
- 11 Quaeritur II. In quibus casibus valet? vel saltem confirmetur donatio inter virum, & uxorem? Resp. Pari plures casus, in quibus talis donatio valida est. Daret inductione. Sic enim I. valet inter eos donatio remuneratoria juxta dicta num. 4. II. Si ex donatione donans non est factus pauperior, juxta dicta n. 5. III. Si donatarius non est factus locupletior, n. 8.
- 12 IV. Valet Donatio inter conjuges Principes supremos, & Comes Imperii, Tiraquel. tr. de Nobilit. cap. 37. num. 45. Sanchez lib. 6. disp. 3. num. 1. arg. l. penult.
- 13 V. Valet gratuita concessio in rebus suis, sicut usus servorum, animalium, vestimentorum & similia, textu expresso l. si vir uxori 18. ff. h. t.
- 14 VI. Valet donatio facta ad reficiendas aedes dotales, l. quod si vir 14. ff. h. t.
- 15 VII. Valet donatio facta, causa exilii, vel alterius Reiffenstuel Jus Can. Tom. IV,

ponae, bonorum confiscationem secum trahente l. Si mors. 43. §. 1. ff. h. t. & l. 47. ff. eod. ibi: Inter virum & uxorem exili causa donatio fieri potest.

VIII. Valet donatio, quae vit remitti uxori usuras dotis, conventionem debitas l. vir uxuras. 54. ff. h. t.

IX. Valet inter virum & uxorem donatio exigui pretii, Barbosa in c. fin. h. t. nu. 17. arg. l. ex annuo. 15. l. Sed si vir. §. Si vir ff. h. t. à sensu contrario. Accedit consuetudo optima legum interpret l. 37. ff. de legib.

X. Valent donationes mutuae, saltem quando una alteram notabiliter non excedit, l. quod autem. 7. §. 2. ff. h. t. ibi: si vir & uxor, qui invicem sibi donaverint &c. velle placuit, compensationem fieri donationis. Accedit, quod in casu mutuae donationis nullus conjugum locupletior fiat aut pauperior; & quod modicus excessus unius non attendatur juxta dicta n. praeced.

XI. Valet inter virum & mulierem Donatio mortis causa à textu expresso, l. si cum. 9. §. fin. h. t. ibi: Inter virum & uxorem mortis causa donationes receptae sunt. Ratio subiungitur l. 10. ff. eod. quia in hoc tempore currit donationis effectus, quo vir, & uxor esse desinunt. Interim tamen res non statim fiunt ejus, cui donatae sunt, sed tunc demum, cum mors intersecuta est. Medio igitur tempore dominium remanet apud eam, qui donavit, prout his terminis statuitur illicò seq. l. sed interim. 11. prin. ff. eod. Porro quid sit donatio mortis causa, vide Lib. III. Tit. XXV. n. 688.

Quaeritur III. An, & quando donatio inter virum ac uxorem ab initio invalida confirmetur, & valida evadat? Resp. I. Talis donatio invalida confirmatur imprimis, & valida evadit morte donantis, si eam in vivos tacite, vel expresse non revocavit. Unanimis & certa, claris Juribus c. fin. h. t. ibi: Firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur. Concordat l. cum hic. 32. §. 2. & l. si stipulata. 23. ff. h. t. l. 1. & 3. C. eod. Ratio est; quia si donans usque ad mortem donationem alteri conjugi factam non revocet, censetur velle, ut donatarius rem donatam capiat quasi ex donatione, aut alia dispositione mortis causa. Accedit, quod moriente donante cessat finis legis, periculum nempe mutuae depauperatis ex mutuo affectu &c.

Dicitur autem notanter, morte donantis; quia morte donatarii neutiquam confirmatur, sed penitus evanescit, textu expresso cit. cap. fin. h. t. ibi: quae tamen penitus evanescit, si &c. qui donatum accepit, prius debitum naturae persolvat, & l. Cum hic status. 32. §. 12. ff. eod.

Dicitur notanter, si eam in vivos tacite, vel expresse non revocavit; hoc enim si fiat, donatio morte donantis non confirmatur, led evanescit, textu claro cit. c. fin. h. t. ibi. quae tamen penitus evanescit, si revocetur ab eo tacite, vel expresse, & l. cum hic status 32. §. 2. ff. eod. Potest autem revocatio Tacite fieri variis modis, veluti, Primò, si donans rem prius conjugi donatam postea alii donet, leget, aut vendat, pignori aut hypothecae subjiciat, arg. l. cum hic status. 32. §. 5. & §. 15. ff. h. t. ibi: Si maritus ea, quae donaverat, pignori dedit, utique cum penitus dicemus, & l. si maritus. 12. C. eod. ibi: Cum sit manifestum, etiam donatione, vel venditione, vel alio quolibet modo rebus alienatis revocatum esse à viro in mulierem factam donationem, per generalem hypothecam verò omnium bonorum tacite revocata non censetur donatio. Sanchez lib. 6. disp. 15. n. 5. arg. l. si maritus 12. C. h. t. ibi: si specialiter obligavit.

Secundo Donatio tacite revocatur per divorcium;